

Inget fredens år

I sin första intervju efter utnämningen pekade den nye överbefälhavaren på det faktum, att 30 mil norr om Sverige ligger världens största marinbas och 30 mil söder om Sverige finns världens största anhopning av arméstridskrafter. Uppenbarligen menade han, med full rätt, att härmed är det svenska försvaret motiverat. Vi får inte göra oss till ett öppet genomgångsland, som med sina baseringsmöjligheter kan vara lockande för vilken stormakt som helst. Detta var ingen ny bedömning av Sveriges försvarspolitiska läge. Men den behöver upprepas och understrykas. Försvaret står väl ännu inte i stryk-klass hos oss. Men man ger hellre ett varv miljoner i understöd än man lägger ut beställningar ens på så defensiva och oskyldiga fartyg som minsvepare. Vi får också uppleva, hur borgerliga regeringsmedlemmar mitt under de svåraste arbetslöshetstider är beredda att låta den tekniskt högtstående svenska flygindustrin brytas ner, hellre än att de framstår som mindre progressiva än fru Theorin.

Att krigshandlingar skulle förekomma i Europa vore väl i och för sig inte märkvärdigare än att sådana pågår i Afrika och i Asien. Ingen tror att president Bresjnev vill börja ett krig; tvärtom är det troligt att han fört Salt-förhandlingarna på allvar. Visserligen lät han i höstas i stillhet utnämna sig också till överbefälhavare, generalissimus, en post som Stalin först efter två månaders krig ansågs skola bekläda. Enligt den ryska militära encyklopedin tillsätts den vanligen i krigstid men "också någon gång i fredstid". Detta tilllägg verkar som om man förutsett Bresjnevs behov av att inneha alla maktpositioner.

Man får inte negligera, men inte heller göra för mycket av det förhållandet, att ryssarna med sina överlägsna styrkor enligt beräkningar inom Nato bara behöver 24 timmar efter ett överraskningsanfall mot Västtyskland för att nå fram till Rhen. Därmed omöjliggörs i praktiken att västsidan försvarar sig med kärnvapen, vilket skulle drabba tyskar-na värre än de anfallande. Man vill gärna tro, att president Bresjnevs utnämning till överbefälhavare kan vara avsedd att hindra en utveckling i den riktningen. Samtidigt är man skyldig att minnas, att Sovjetunionen inte som de flesta andra stater har något system för att bestämma efterträdare till vare sig statschef eller till den än viktigare posten som partisekreterare. Vem som i dag skulle efterträda Bresjnev vet ingen, inte ur vilken maktgrupp han skall komma, inte vilken filosofi om krig och fred han kan omfatta. Mot denna bakgrund måste man förstå, att ingen inom Nato vågar förorda en ytterligare försvagning av Västeuropas försvar – något som ingen ansvarig heller borde tala om beträffande det svenska.

I Nordafrika pågår med franskt militärt stöd strider mot en guerilla. I Angola fortsätter inbördeskriget med ryskt stöd genom kubansk trupp. Kuba hade vid årsskiftet omkring 19 000 man i Afrika, alltså en klar ökning under 1977. Medräknas kubanska "rådgivare", torde siffran bli ännu högre. Från Somalia har emellertid de kubanska rådgivarna kastats ut. Samma öde har drabbat ryssarna, vilket måste ha känts särskilt smärtsamt, eftersom de just utöver sin flottbas hade byggt färdigt ett militärt flygfält. De hjälper nu Etiopien, medan USA ökat sin

hjälp till Somalia. De revolutionära krigen i Afrika koncentreras kring Rhodesia och förbereds mot Sydafrika.

I Asien har en ny utveckling skett. Många hade väntat att Israel, som militärt är överlägset både arabländerna och Egypten, skulle försöka få slut på sina problem med maktmedel, eftersom resultat av den påtänkta Genèvekonferensen redan från början var utsiktslösa. Premiärminister Begin ansågs dessutom vara en "hök", och i Sverige suckade socialdemokratiska politiker över hans farlighet. President Sadats initiativ att så att säga gå i närkamp med honom var djärvt men psykologiskt riktigt. Det vore svårt att i dag få Israels folk att gå i krig. Därtill skulle fordras en sällsynt illa skött politik från båda sidor. Bara PLO genom sin ledare Arafat talar fortfarande om att avgörandet måste ske med krig. Så förhåller det sig inte. Men ställningarna är låsta och för åtminstone Israel besvärliga. Ger man där inte efter på någon enda punkt, kommer ansvaret för misslyckandet att läggas på israelerna.

Ur svensk synpunkt är vad som händer i Sydostasien av särskilt intresse. Under Vietnamkriget gav Sverige humanitärt stöd åt Nordvietnam, som blev segrare i ett, som det visade sig, skickligt fört erövringskrig. Vi fortsätter med hjälpen i form av vårt största

u-hjälpsprojekt, Bai Bang. Detta går nu snett, delvis på grund av bristande tekniska kunskaper hos mottagarna. Är det kanske så att de vietnamesiska teknikerna, som faktiskt finns, kan vara inkallade? Enligt en uppgift, som återges med reservation, är den vietnamesiska armé, som står under vapen, den tredje i ordningen i världen efter Sovjetunionens och Kinas. Den kommer också till användning. Under juldagarna hördes ett nödropp från Kambodja, att vietnamesisk trupp gått över gränsen. Detta var inte oväntat. Det blir inte heller oväntat om kriget fortsätter, från kambodjanskt håll med kinesisk utrustning, från vietnamesiskt med sovjetrysk.

Är det inte egendomligt, att Sveriges mest omtalade u-hjälpsengagemang sker till länder som Kuba och Vietnam, båda frivilligt indragna i olika krig? Svensk neutralitetspolitik måste i utlandets ögon te sig sällsamt komplicerad – eller rent av falsk.

Fredssamtalen mellan Egypten och Israel bildar en ljuspunkt vid ingången av det nya året, något att hoppas på. Samtidigt måste man konstatera, att samtalen förs utanför Förenta Nationerna. Det är naturligt, eftersom FN:s politiska betydelse minskar. FN garanterar inte längre någon fred, och 1978 blir inget fredens år.